

WERKPLAN 2023

Rekenkamercommissie Waterschap Zuiderzeeland

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Onderzoeksuggesties en werkplan 2023	3
3. Planning en vervolg	6
4. Begroting 2023	7

1. Inleiding

Voor u ligt het werkplan 2023 van de Rekenkamercommissie van Waterschap Zuiderzeeland. Op grond van het onderzoeksprotocol stelt de Rekenkamercommissie (RKC) ieder jaar een werkplan op. Het werkplan bestaat uit een overzicht met dat jaar op te pakken onderzoeksonderwerpen. In het werkplan is te lezen welke onderwerpen door de leden van de Algemene Vergadering zijn aangedragen, welke onderwerpen door de Rekenkamercommissie zelf zijn aangedragen en welke keuze hierin is gemaakt. Alle onderwerpen zijn op 20 december 2022 in een beeldvormende vergadering besproken met de leden van de Algemene Vergadering.

1.1 Taak en doelstelling RKC

De taak van de RKC is het (laten) uitvoeren van onafhankelijk en deskundig onderzoek. Op basis van de conclusies en bevindingen van dit onderzoek, worden aanbevelingen gedaan aan de Algemene Vergadering (AV). De onderzoeken dienen inzicht te geven in de prestaties van het door het waterschap gevoerde bestuur. Hierbij gaat het om onderzoek over:

- De doelmatigheid: zijn de presentaties met een zo gering mogelijke inzet van middelen bereikt?
- De doeltreffendheid: zijn de beoogde maatschappelijke effecten van het beleid behaald?
- De rechtmatigheid: is de uitvoering in overeenstemming met de geldende wet-en regelgeving en besluiten van de AV?

Het doel van de onderzoeken van de RKC is het versterken van het lerend vermogen van Waterschap Zuiderzeeland, ter bevordering van de kaderstellende en controlerende rol van de AV. De RKC hanteert de volgende drie uitgangspunten bij haar onderzoek:

- Zorgvuldigheid: betrouwbaarheid en volledigheid bij de verzameling van feiten op basis van de onderzoeksvragen.
- Objectiviteit: objectieve en gedegen analyse van de feiten.
- Transparante oordeelsvorming: analyse van feiten aan de hand van een expliciet normenkader, conclusies op basis van deze analyse.

De RKC voert hiertoe ex post en ex ante onderzoeken uit. Indien de RKC dit nuttig acht kan de RKC ook een rekenkamerbrief aanbieden aan de AV.

2. Onderzoeksuggesties en werkplan 2023

De RKC neemt het voortouw bij het opstellen van het jaarlijkse werkplan. De leden van de AV zijn op 31 oktober door de RKC uitgenodigd input te leveren voor het werkplan van 2023. Hieruit zijn de volgende twee suggesties voor onderzoek naar voren gekomen:

- Watersysteem en gebiedsprocessen Nationaal Programma Landelijk Gebied
- Gebiedsprocessen in bodemdalingsgebieden

Vanuit de RKC zijn de volgende suggesties voor onderwerpen gedaan:

- Watertoets
- Assetmanagement
- Draagvlak voor de inzet van het waterschap bij grote opgaven

In de Algemene Vergadering van december 2022 zijn bovenstaande onderwerpen besproken. Ook was er ruimte om aanvullende onderwerpen in te brengen.

2.1 Werkplan 2023

De RKC heeft, rekening houdend met de uitkomsten van de bespreking van de onderzoekssuggesties in de AV van 20 december 2022 en de onderzoekstechnische (on)mogelijkheden, het werkplan 2023 vastgesteld. De RKC heeft de hierboven genoemde onderzoekssuggesties afgewogen tegen de taken en doelstelling van de RKC. Deze reflectie is hieronder te lezen. Hierbij heeft de RKC ook gekeken naar welk type onderzoek bij welke onderzoeksvraag past. Zo kan een onderzoek ex post (achteraf) of ex ante (vooraf) zijn en zijn er verschillende vormen om een onderzoeksresultaat te delen. Zoals een briefing, rekenkamerbrief, themabespreking, vooronderzoek, verkenning, inventarisatie, vervolgonderzoek/doorwerkingsonderzoek.

Het Werkplan 2023 bestaat uit de volgende onderwerpen:

1. Onderzoek *Omgevingswet* (zie paragraaf 2.2 lopende onderzoeken)
2. Onderzoek *Actieplan Bodem en Water* (zie paragraaf 2.2 lopende onderzoeken)
3. Onderzoek *Watertoets*
4. Voorbereiden nader te bepalen onderzoek van de longlist voor 2024

Onderzoek Watertoets

De watertoets is een middel om te toetsen of er bij ruimtelijke plannen voldoende rekening gehouden wordt met de waterbelangen. In het onderzoek kan gekeken worden hoe de watertoets tot op heden is ingezet, in welke mate deze inzet effectief is geweest en welke lessen hieruit getrokken kunnen worden. Ook kan hierbij gekeken worden naar de verankering van de watertoets in de Omgevingswet. Zowel de Rekenkamercommissie als de leden van de Algemene Vergadering zijn enthousiast over een onderzoek naar de watertoets. Het onderwerp leent zich goed voor een ex post/evaluatief onderzoek.

Nader te bepalen onderzoek van de longlist

De RKC zal eind 2023 starten met de opzet voor een nieuw onderzoek. Hiertoe houdt de RKC de volgende longlist met onderzoekssuggesties in de gaten:

- De participatie van het waterschap in Windpark Hanze. In 2021 is vanuit de AV ingebracht om onderzoek te doen naar de participatie van waterschap Zuiderzeeland in Windpark Hanze. Tot op heden is een ex post/evaluatief onderzoek hierover te vroeg bevonden en heeft de RKC dit onderwerp op de longlist geplaatst. De Randstedelijke Rekenkamer doet momenteel onderzoek naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de rol van de provincie daarbij. De RKC houdt dit onderzoek en de verdere ontwikkelingen met betrekking tot Windpark Hanze in de gaten.

- Gebiedsprocessen in bodemdalingsgebieden. In de bespreking met de AV is geconstateerd dat dit onderwerp verbreed kan worden naar gebiedsprocessen in het algemeen. Hoe richt waterschap Zuiderzeeland gebiedsprocessen in en welke lessen kunnen hieruit getrokken worden? Hierbij zijn verschillende deelvragen te onderzoeken, zoals hoe krijg je signalen op tijd binnen? En hoe betrek je de juiste partijen? Mogelijk past hier een onderzoek waarbij de ervaring van waterschap Zuiderzeeland vergeleken wordt met de ervaringen bij andere waterschappen.
- Assetmanagement. Bij assetmanagement kan de vraag gesteld worden hoe men hetzelfde doet voor minder geld (efficiënter) of met hetzelfde geld meer doet (waarde toevoegen). Dit onderwerp werd in de AV interessant bevonden, omdat het waterschap een vervangingsopgave heeft. Wat hebben we tot nu toe op het gebied van assetmanagement geleerd? En wat kunnen we hiervan meenemen naar de toekomst?

Tot slot is er tijdens het bespreken van onderzoekssuggesties met de AV nog een punt naar voren gekomen welke niet meteen tot een onderzoek zal leiden, maar wel onze aandacht heeft. Dit punt betreft de constatering van de AV dat als er zich in een gebied een probleem voordoet er niet altijd tijdig gehandeld lijkt te worden. Wat is ervoor nodig om dergelijke problemen eerder aan te pakken of te bespreken in de AV? We zullen dit onderwerp monitoren.

De volgende onderwerpen maken *geen* deel uit van het Werkplan 2023:

Watersysteem en gebiedsprocessen Nationaal Programma Landelijk Gebied.

Tijdens de Algemene Vergadering van 20 december heeft de indiener aangegeven dat dit onderwerp inmiddels op andere manieren tot zijn recht komt. Zo is er vanuit de Rijksoverheid op 25 november 2022 een Ontwikkeldocument Nationaal Programma Landelijk Gebied opgesteld. In dit ontwikkeldocument zijn de doelen voor natuur, water en klimaat, de keuzes voor water en bodem sturend en de kaders voor de gebiedsprogramma's nader geconcretiseerd. Daarnaast is de betrokkenheid van de Algemene Vergadering bij het NPLG ook in de Algemene Vergadering van 20 december aan de orde geweest.

Draagvlak voor de inzet van het waterschap bij grote opgaven

Dit is een breed onderwerp en nog weinig concreet. Het onderzoek naar de watertoets heeft enige raakvlak met dit onderwerp, wanneer gekeken wordt naar draagvlak voor waterbelangen bij collega-overheden.

2.2 Lopende onderzoeken

Omgevingswet (gezamenlijk onderzoek van zes Rekenkamers)

De invoering van de Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet. De Omgevingswet gaat over decentralisatie, introduceert een nieuw digitaal stelsel en beoogt een andere manier van werken voor gemeenten, provincies en waterschappen. Ook dwingt de Omgevingswet om meer in onderlinge samenhang naar de fysieke leefomgeving te kijken. Hiermee is de Omgevingswet niet alleen juridisch en inhoudelijk van aard, maar ook een organisatorisch, dienstverlenings- en digitaal vraagstuk. Integraal werken en samenwerken staat hierbij centraal.

De zes Rekenkamers (van de gemeenten Almere, Lelystad, Dronten en Noordoostpolder, de provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland) onderzoeken hoe de verschillende overheden in de provincie Flevoland interbestuurlijke complexe vragen oplossen wanneer de Omgevingswet in werking is. Hierbij is met name oog voor de positie van (volks)vertegenwoordigers. Dit Rekenkameronderzoek is midden 2022 gestart.

Actieplan Bodem en Water / Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

Landelijk beleid en regelgeving over agrarische emissies schieten te kort om een goede waterkwaliteit te bereiken. Gewasbeschermingsmiddelen en in mindere mate nutriënten overschrijden in Flevoland de normen. Daarom doet waterschap Zuiderzeeland sinds 2013 een extra bovenwettelijke inspanning met het Actieplan Bodem en Water (ABW). Het ABW heeft als doel een duurzame landbouw in Flevoland te bevorderen door bewust bodemgebruik, een goede waterkwaliteit en waterconservering in het bodemprofiel. Het ABW is een gezamenlijk programma van waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland en LTO Noord en betreft een regionale invulling van het landelijke Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). De focus lag in de beginjaren op voorlichting, daarna is dit meer verschoven naar concrete projecten met en voor ondernemers.

De Algemene Vergadering heeft op 15 december 2020 ingestemd met het continueren en opschalen van het ABW tot en met 2027. Dit mede op basis van interne evaluaties van het ABW tot nu toe. Voor de Rekenkamercommissie is het daarom niet het momentum om de verwachte effecten op de waterkwaliteit van het ABW te evalueren. Wel is het een goed moment om te onderzoeken hoe andere waterschappen soortgelijke programma's hebben ingevuld en wat hiervan geleerd kan worden. Hiermee kan het ABW in Flevoland een extra kwaliteitsimpuls krijgen. Dit Rekenkameronderzoek is eind 2022 gestart.

3. Planning en vervolg

Voor ieder onderzoek werkt de RKC een onderzoeksopzet uit. De onderzoeksopzet omvat in ieder geval de volgende onderdelen: de probleemstelling, aanleiding en doel van het onderzoek, onderzoeksvragen, normenkader, onderzoeksaanpak, planning en een inschatting van de benodigde financiële middelen en capaciteitsbeslag. Afhankelijk van de vorm van het onderzoeksresultaat, bijvoorbeeld als het gaat om een Rekenkamerbrief, kan de onderzoeksopzet beperkt zijn.

De RKC geeft de secretaris-directeur de gelegenheid om te reageren op de onderzoeksopzet. Het gaat hierbij om de uitvoerbaarheid van de onderzoeksaanpak en de belasting van het onderzoek voor de organisatie (tijdsinzet en tijdsspanne). De definitieve onderzoeksopzet wordt ter kennisname naar de AV gestuurd.

4. Begroting 2023

In onderstaande tabel is de RKC begroting voor 2023 opgenomen.

Budget 2023*		Verwachte kosten 2023*	
Externe onderzoeken en vergoeding leden	€41.000	Vergoeding en reiskosten leden**	€10.000
		Onderzoek Actieplan Bodem en Water (50%)	€18.120
		Onderzoek Watertoets (eerste termijn)	€12.880
Contributie NVVR	€700		€800
Studiekosten	€800		€700
Totaal	€42.500		€42.500

* Alle kosten zijn inclusief BTW.

** Op basis van 12 vergaderingen op het Waterschapshuis.